

ОБЩЕСТВЕНАТА СЪПРИЧАСТНОСТ, НОВИЯТ ЕТИЧЕН РЕГУЛАТОР В ЖУРНАЛИСТИКАТА И ПР-А

Андрей Велчев*

Резюме:

Докладът разглежда обществената съпричастност (public engagement) като необходима предпоставка за ефективно и ефикасно разработване и прилагане на публичните политики и предлага един от възможните подходи за постигането на тази предпоставка – основаното на (научни) доказателства разработване и прилагане на политиките (evidence-based policy making).

Анализират се подходите и техниките за изграждане на обществена съпричастност, през призмата на нов етичен фактор в комуникациите - както и в журналистиката, така и в ПР-а. Възможните ѝ нива (типове), които могат да служат като показател за ефективността на комуникационната стратегия в процеса на политиките и налагането на нови етични правила.

Обоснова се тезата, че общата посока на еволюция в съвременното публично управление и свързаните с него комуникации е от „основано на мнения” към „основано на научни доказателства” управление и се разглеждат последиците и предизвикателствата от тази тенденция за комуникациите в процеса на политиките. Конкретно внимание е отделено на значението на обществената съпричастност, като новият етичен регулатор в журналистиката и ПР-а.

AndreyVelchev

Abstract

The article offers an systematic view on the public engagement as a key element in policy making and focuses on a promising approach to policy communications – the evidence-based policy making.

Comparing different methods and techniques for building public engagement, the author proposes a framework to evaluate communication strategies in policy making. Having in mind the general transition from opinion-based to

evidencebased policy making, some lessons for communication strategies are outlined, including for communication.

Преди всичко, следва да се изясни какво точно представлява обществената съпричастност (public engagement) и как се разграничава от други, вече широко прилагани съдържателни или процесуални понятия и концепции в съвременното публично управление и процеса на политиките.

Обществената съпричастност представлява продукт на структурирана диалогична комуникация между публичното управление, определени заинтересовани страни и по-широката общественост с цел формулиране на конкретна политика или предоставяне на определена услуга.

Необходимо е да се прави разлика между обществената съпричастност и текущите работни консултации със заинтересованите страни, които са всекидневна практика на повечето правителствени организации. Обществената съпричастност е по-специфична и е необходима, когато усъвършенстването на дадена политика или услуга зависи в съществена степен от по-задълбочени и подробни становища на ключовите ѝ публики.

Съществуват множество форми (нива) на обществена съпричастност – от широко разпространените практики на обмяна на информация и консултиране до някои по-нови техники, като съвместно формулиране на очакваните резултати от политиката и (макар и по-рядко) съвместно взимане на решения. Много от тези техники се използват и в други области, като рекламата и маркетинга, предоставянето на услуги и др. При изграждането на обществена съпричастност, обаче, специфичното е високата степен на интегрираност на тези техники. От гледна точка на представителите на публичното управление е важно добре да познават целия спектър от техники в тази област и да използват най-подходящите за всяка ситуация от тях. Когато се прилагат компетентно, програмите за формиране на обществена съпричастност осигуряват ценни, иновативни ориентири за подобряване на политиките и на резултатите от тях, а освен това създават сред обществеността убедеността за реално участие и принос при решаването на обществените проблеми. Ако обаче такива техники се прилагат непрофесионално или безотговорно, е напълно възможно да бъдат нанесени сериозни вреди, измерени в спад на доверието и утвърждаване на цинични нагласи и апатия.

Типове (нива) на обществена съпричастност и техники за тяхното постигане. След необходимия предварителен процес на формулиране на целите, идентифициране на възможните публики и определяне на тяхната роля (относителна тежест) в съвкупната обществена съпричастност, е важно да се изясни какви техники могат да бъдат използване за постигането на тези цели. Тук може да бъде приложен един адаптиран вариант на популярната „Стълбица на гражданското участие”, разработена от Шери Арнстийн, представящ шест различни нива на обществена съпричастност към политиките, респективно, техниките, които са най-ефективни за всяко от нивата.

Йерархията (градацията) на типовете (нивата) на обществена съпричастност, някои от които са добре познати, се основава на принципа на нарастващата въввлеченост и отговорност на обществеността и гражданите в процеса на взимане на решения. По този начин имаме своеобразна възходяща скала, в основата на която е предоставянето на информация, а на върха – делегирането на властови правомощия. Същевременно трябва да се отчита, че повечето от практическите техники могат да бъдат прилагани на повече от едно ниво.

Първо ниво: Предоставяне на информация. Изразява се в осигуряване на обективна информация на обществеността и на конкретни заинтересовани страни по релевантни аспекти на политиките. Потокът на информация е еднопосочен (от органите на управлението към обществото). Изискването е информацията да е добросъвестна, точна и актуална и да представя адекватно намеренията на правителството. Тя трябва да бъде добре структурирана и удобна за ползване от съответната публика.

Типични техники за това ниво на обществена съпричастност са: блогове, директен маркетинг (обикновена и електронна поща), листовки, периодични бюлетини, медийни информационни и рекламни кампании, изложби и експозиции, публични прояви, уеб страници.

Второ ниво: Набиране на информация. Включва набиране на подробна информация относно нагласите, мненията и предпочитанията на обществеността и целевите публики. Подпомага анализа и взимането на решения, като идентифицира и изяснява проблемите, към които проявяват най-съществен интерес определени сегменти на обществеността. Както при предходното първо ниво, потокът на информация е еднопосочен (от обществото към органите на управлението). Основното изискване е информацията да бъде набирана отговорно и да бъде представяна обективно и прозрачно, вкл. чрез защита на личните данни и спазване на нормите за конфиденциалност. Н развитите страни освен това съществуват и специални правила за провеждането на маркетингови и други проучвания с пазарна (комерсиална) насоченост.

Типични техники за това ниво на обществена съпричастност са: блогове, панели на граждани и фокус-групи на потребители, включено наблюдение, онлайн форуми, петиции и др.

Трето ниво: Консултации. Включва получаване на конкретна и подробна обратна връзка по представени намерения, алтернативни опции на политиките или проекти за решения. На обществеността или на конкретни заинтересовани страни се предлага да изразят позиция. Потокът на информация трябва да бъде двупосочен. В повечето страни съществуват специални нормативни актове, регулиращи провеждането на обществени консултации, като например Кодекса за по-добра регулация на практиките на консултация във Великобритания. В допълнение, необходимо е да бъдат направени публично достояние както мненията на заинтересованите страни, така и официалната реакция на тези мнения. Решенията по политиките се влияят от изразените становища, поне отчасти, а участвалите заинтересовани страни трябва да бъдат информирани точно в какво отношение са били отчетени техните предложения.

Най-често прилагани техники за това ниво на обществена съпричастност са: официални писмени документи да консултацията, онлайн консултации (документирани по подходящ начин), поощряване на участието чрез трети страни (посредници), публични обсъждания, и др.

Четвърто ниво: въвлечане (involvement). Изразява се във включване на представители на заинтересованите страни в аналитични дейности и в процеса на разработване на потенциални варианти на политиката (услугата). Създава възможност за дълбочинно навлизане в представите и очакванията на заинтересованите страни. Комуникацията трябва да бъде двупосочна, със съзнателен акцент върху изграждането на чувство за овластяване на участниците. При това ниво е важно да бъде ясно дефинирана ролята на участниците и да бъде отправена реалистична покана за участие в процедурите. Трябва също така изрично да е уточнено който взима окончателното решение, като се определи доколко и спрямо кои аспекти на решението представителите на заинтересованите страни могат да упражняват влияние.

Най-често прилагани техники за това ниво на обществена съпричастност са: граждански «журита», форуми и събрания, консултативни органи (съвети, комисии и др.), инструменти за участие на общността, онлайн форуми, работни семинари и др.

Пето ниво: Партньорство. Характеризира се с пряко участие в процеса на взимане на решения, вкл. при разработването на алтернативи и при избора на предпочитано решение. Ключово значение има осигуряването на двупосочна комуникация. Всички участващи субекти трябва да имат ясно дефинирани роли и правомощия, обвързани със споделена цел (очакван резултат) на политиката.

Типичните техники за това ниво на обществена съпричастност са същите, както на предходното равнище: граждански «журита», форуми и събрания, консултативни органи (съвети, комисии и др.), инструменти за участие на общността, онлайн форуми, работни семинари и др.

Шесто ниво: Овластяване (делегиране на власт). Изработването на решенията, ресурсите и контрола на изпълнението се предоставят на заинтересована страна (заинтересовани страни). Включените представители имат висока (или пълна) степен на влияние върху окончателните решения за политиките. Необходимо е да бъдат осигурени ясни механизми за отчетност и двупосочна комуникация с органите, които делегират властовите правомощия.

Най-често прилагани техники за това ниво на обществена съпричастност са: допитвания (референдуми), предоставяне на грантове, партиципативно бюджетиране, асоциации на потребителите на услуги с управленски или контролни функции.

Прилагането и ефектите на очертаните подходи и техники при изграждане на обществена съпричастност могат да бъдат илюстрирани чрез следното

Изследване на случай: Създаване и прилагане на инструментариум за обществена съпричастност по проблемите на неформалното образование за възрастни

През 2009 г. британското Министерство на иновациите, университетите и компетентностите (Department for Innovation, Universities and Skills - DIUS) подготвя провеждане на широкообхватна обществена консултация, на основата на която да бъде разработена „Бяла книга за неформалното образование за възрастни през XXI век”.

Министерството смята за важно да се установи:

- какво обществеността и ключовите заинтересовани страни смятат, че трябва да се направи, за се подготви цялостна, добре координирана в мащабите на цялото правителство стратегия за неформално образование за възрастни;
- как да бъдат подкрепяни и финансирани в перспектива дейностите, свързани с неформалното образование;
- каква роля трябва играят новите технологии и медиите за стимулиране на търсенето на услуги в областта на неформалното образование.

За да подготвят убедителни аргументи относно бъдещите политики,

министерството съвместно с граждански организации подготвя програма за обществени консултации, която да включва максимално широк кръг проблеми и заинтересовани страни.

За целта се провежда система от действия за изграждане на обществена съпричастност, в т.ч. изследвания с помощта на качествени методи за изясняване на „местния ландшафт“ на неформалното образование, поредица семинари с представители на заинтересуваните страни, свободна дискусия с участието на обществеността и два целеви консултативни инструмента: наръчник за дискусия, която да бъде проведена в заинтересувани общности, и гъвкав въпросник за консултиране с обществеността по кръг от приоритетни въпроси.

Резултатите надхвърлят и най-смелите очаквания. Наръчникът за дискусия се оказва особено полезен при набиране на становища от широк кръг групи и общностни организации, които при други обстоятелства едва ли биха се отзовали, а въпросникът за консултиране донася повече от 3 000 ценни становища. По този начин два нови инструмента за изграждане на обществена съпричастност спомагат не само за набиране на широк спектър от мнения и предложения, но и за консолидиране на позитивните обществени нагласи, свързани с усещането, че мнението на гражданите се цени и отчита при разработването на новите политики. Това на свой ред допринася за повишаване нивото на легитимност на консултацията като цяло, в рамките на която са набрани над 5 500 индивидуални и колективни становища.

Андрей Велчев, главен редактор и издател на сайта Любословие.bg. Докторант в катедра Публична администрация към Философския факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски” с тема на дисертационния труд “Политически комуникации”. Андрей Велчев е магистър по Политически мениджмънт и публични политики и магистър по Масови комуникации в Нов български университет. Главен редактор на Любословие.БГ и журналист на свободна практика.

Телефон: +359 899717147

Email: avelchev@luboslovie.bg